

Thema: Arbeidsmarkt

Omstreden Hartz-hervormingen inzet campagnes

Achtergrond - 1 november 2005

Het creëren van arbeidsplaatsen is een kernpunt in alle verkiezingsprogramma's. Een belangrijke vraag hierbij vormt de voortzetting van de door de regering-Schröder onder de titel [Agenda 2010](#) aangezwengelde hervormingen van arbeidsmarkt en [sociaal stelsel](#).

Vanwege hun vergaande gevolgen voor het Duits sociaal stelsel zijn de Hartz-hervormingen omstreden. De vakbonden zijn van mening dat de bezuinigingen op sociale overheidsuitgaven vooral ten laste van de lagere inkomens gaan. Sommige economen daarentegen vinden dat de bezuinigingen nog niet radicaal genoeg zijn om een merkbaar effect op de werkgelegenheid uit te oefenen. Vooralsnog – en dat is belangrijk met het oog op de verkiezingen – hebben de hervormingen nog niet hun beoogde werking gehad. In februari 2005 bereikte het aantal werklozen in Duitsland de vijf miljoen.

Verder heeft Hartz IV enkele schoonheidsfouten, bijvoorbeeld het feit dat werklozen in het Oosten een lagere uitkering ontvangen dan elders in Duitsland. Dit beleid wordt gerechtvaardigd met het argument dat de kosten voor het levensonderhoud daar lager zijn, maar zet kwaad bloed in Oost-Duitsland, waar de werkloosheid toch al vele malen hoger ligt dan in het Westen.

Het lange-termijnconcept Agenda 2010 wordt – evenals de Hartz-hervormingen – ook door de oppositiepartijen gesteund. Alleen de Linkspartei.PDS-fractie is tegen de hervormingsplannen. Met de verkiezingen voor de deur distantiëren echter ook de andere partijen zich steeds meer van de controversiële Hartz-wetten. Zelfs de partijen die de hervormingen in het leven geroepen hebben, de SPD en Die Grünen, pleiten nu voor een aanpassing van de maatregelen. Alle partijen wijzen in hun verkiezingsprogramma echter op het belang van lagere loonkosten en sociale lasten voor het scheppen van werkgelegenheid. Bovendien willen zij zelfstandige ondernemers stimuleren.

Tegelijkertijd zijn de partijen het erover eens dat het sociale aspect van de Duitse markteconomie niet van tafel geveegd mag worden. De concurrentie met lage-lonenlanden mag niet tot sociale dumping leiden. Op dit punt raakt de Duitse problematiek aan vragen die heel Europa betreffen, bijvoorbeeld de omstreden

liberalisering van de dienstensector.

SPD

De [SPD](#) wil de ingeslagen koers van de Hartz-hervormingen voortzetten. Er moeten echter extra maatregelen getroffen worden tegen jeugdwerkloosheid en voor oudere werklozen. De laatsten moeten langer hun aan het laatstverdiende loon gekoppelde werkloosheidsuitkering (Arbeitslosengeld I) ontvangen. De SPD wil de geherstructureerde arbeidsbureaus ruimte tot zelfstandig handelen geven. Ook het recht op vrije loonvorming moet gegarandeerd zijn. Worden de werkgevers- en werknemersbonden het echter niet eens over het minimumloon, dan moet er een wettelijk minimumloon komen.

CDU/CSU

[Bündnis 90/Die Grünen](#) willen de loonkosten van lager betaalde banen drukken door beter verdienenden hogere sociale premies te laten betalen. Verdere compensatiefactoren vormen een belasting op topinkomens en de reeds ingevoerde milieubelasting. Het creëren van goedkope arbeidsplaatsen mag er niet toe leiden dat mensen onder het 'socio-culturele bestaansminimum' belanden. Die Grünen pleiten daarom voor een minimumloon. Bovendien is een revisie van Hartz IV nodig: de bijstandsuitkeringen worden verhoogd en deels losgekoppeld van het inkomen van de levenspartner. Oost- en West-Duitsers krijgen dezelfde uitkering.

FDP

Volgens de FDP kunnen de loonkosten dalen door meer lager betaald werk te creëren. Het loon van *Minijobs* wordt verhoogd. Voor oudere werklozen zijn extra werkverschaffingsmaatregelen nodig. Tegelijkertijd mogen zij grotere spaartegoeden hebben. Om de hervorming van de arbeidsmarkt consequent uit te voeren, moet de Bundesagentur für Arbeit worden ontbonden en worden vervangen door een nationale instantie voor werkloosheidsverzekeringen. De FDP pleit verder voor een versoepeling van ontslagregelingen en wil deze vervangen door schadevergoedingsregelingen en betaalde nascholingen voor ontslagen werknemers.

Die Linkspartei.PDS

[Die Linkspartei.PDS](#) wil de negatieve gevolgen van de Hartz-wetten terugdraaien – met name de plicht van werklozen om elke baan aan te nemen en de één-euro-banen. De bijstand moet worden verhoogd, het verschil in uitkeringen tussen Oost- en West-Duitsland moet verdwijnen. Inkomens van levenspartners mogen

niet te sterk de hoogte van de uitkering beïnvloeden. Bovendien moeten werklozen langer de aan het laatste loon georiënteerde werkloosheidsuitkering ontvangen. Arbeidstijdverkorting en werkverschaffing in de publieke sector moeten de werkloosheid tegengaan. Het minimumloon moet 1400 euro bedragen.

Carina de Jonge is germaniste en promoveert momenteel in München.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3830/thema-arbeidsmarkt>